

DE DIFFINITIONE MENDACII, EJUSQUE
multiplicitate.

DISTINCTIONIS TRIGESIMÆ OCTAVÆ SYNOPSIS.

*Impia se pandunt octo mendacia rami,
Crimine, quæ semper corda ferire solent.*

Sic incipit: *Sciendum tamen.*

Sic terminat: *A mendacio excusatur Jacob.*

1. **C**onnectitur hæc distinctio cum superiori. In illâ egit Magister octo de præceptis decalogi, tam in primâ, quam in secundâ tabulâ inscriptis; sed in præsentî determinat de peccatis, quæ in octavo prohibentur præcepto: igitur à recto connexionis tramite hæc haud deviant distinctiones.

2. Consequentia probatur: Tunc leges justè conduntur, ritèque divulgantur, dum eas ad populum legislatores ferunt, & quæ ipsarum vigore prohibentur, ibi inscribuntur, & annotantur; sed Magister in superiori distinctione egit de legibus divinis, sive octo de præceptis decalogi, quæ Moyfes, uti leges, & ut Minister Dei, ad populum tullit: ergo si in præsentî inscribit, & annotat Magister peccata, quæ in octavo decalogi prohibentur præcepto, rectè ac ordinatè procedit.

3. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ adnotat Magister varia ac diversa mendaciorum genera. In secundâ verò essentiam mendacii aperit. In tertiâ autem, & ultimâ statuit, omne mendacium esse peccatum.

4. PRO PRIMÆ igitur distinctionis partis investigatione, primâ proponitur thesis: *Octo extant mendaciorum genera, quæ tantò sunt graviora, quanto magis, vel minus accedunt ad primum mendacii genus.* Quam solùm probat Magister, & mendaciorum omnia recensendo genera, & quandam pro ipsorum captû, etsi compressam, explanationem adhibendo.

5. Primò enim dividit mendacium Magister in tria præcipua genera, ad quæ octo alia mendaciorum minùs principalia revocantur genera. Quorum primum dicitur *officiosum*, scilicèt, quod pro salute, vel commodo fit alicujus, non malitiâ, sed pietate dictum; qualiter obstetrices Pharaoni sunt mentitæ, & Rahab Jerichontina Exploratoribus Israel.

6. Secundum mendacii genus dicitur *jocosum*, fitque causâ solatii, & joco, quod reverà non fallit, sed scitur causâ joci fuisse dictum. Tertium genus mendacii appellatur *perniciosum*, quod ex malignitate, & duplicitate, sive animo nocendi procedit. Hoc enim mendacii genus cunctis aliis valdè est cavendum.

7. Hæc tamen duo priora mendacii genera, quanvis levia sint, non idcirco sine culpâ veniali fiunt. Quòd autem Dominus obstetricibus, & ipsi Rahab benefecisse legatur, hoc non operabatur propter mendacium, sed ob misericordiam populo Dei exhibitam. Neque verò idcirco hoc de aliis peccatis in consequentiam trahendum est, ita, ut per misericordiam, & pietatem velit quis ab illis excusari; quemadmodùm nullus debet furari diviti, ut det eleemosynam pauperi.

8. Id totum egregiè suâ perstringit Augustinus doctrinâ lib. contra Mendacium, cap. 15. & in Enchir. cap. 22. his expressis verbis: *Forſitan sicut obstetrices non remunerata sunt, quia mentita sunt, sed quia infantes liberaverunt, & propter hanc misericordiam veniale fuit peccatum, non tamen nullum; sic Rahab liberata est propter liberationem Exploratorum, pro quâ fuit veniale peccatum. Sed ne putet quisque in ceteris peccatis, si propter liberationem hominum fiant, ita posse concedi veniam. Multa enim mala detestanda talem sequuntur errorem: ergo.*

9. Hic animadvertit Magister, perfectis vitis non esse licitum mentiri, adhuc pro alicujus tuendâ temporali vitâ, ne pro corpore alterius animam suam venialiter occidant. Licet autem eis verum tacere, & æquivocis dissimulare verbis, sed non falsum dicere; ut si quis non vult hominem ad mortem prodere, verum taceat; quandò non adest obligatio referandi verum; & occultatio alicui prodesse potest; sed non falsum dicat.

10. Sed oppones: Nullum rectè divisionis membrum traditur per id quod accidit ipsi; sed dum mendacium officiosum dicitur esse illud, quod pro salute, aut commodo alicujus fit, hoc reverà accidit ipsi; cum mendacium non bonum, sed immò malum ab omnibus arbitretur: igitur hæc prima mendacii species tradita à Magistro

cum Augustino à recto divisionis tramite declinare videtur.

11. Respondetur ex Magistri doctrinâ negando Consequentiam. Quia estò mendacio officioso de sui generis ratione accidat posse prodesse alicui, cum sit malum; nihilominus cum in moralibus intentio apponat nomen operibus, ex ipsâ intentione valet conditio illa fieri essentialis mendacio, ita, ut veram ac rigorosam mendacii construat speciem.

12. Postea Magister cum Divo Augustino lib. de Mendac. ad Consentium, cap. 14. & seqq. octo mendaciorum discernit gradus, ut innotescat omnibus, quod mendacium sit veniale, & quod mortale, quanvis hi posteriores apponendi mendaciorum gradus ad tres priores sint omninò revocandi.

13. Primum, & omnium capitale mendacium, longèque fugiendum est, quod fit in doctrinâ fidei, aut religionis, ad quod nulla causa quispiam debet adduci. Secundum est, quod nulli prodest, sed alicui obest. Tertium est, quod alicui prodest, & alicui obest. Quartum, quod solâ mentiendi fallendique libidine, & delectatione fit.

14. Quintum, quod fit placendi cupiditate de suaviloquio. Sextum, quod nulli obest, sed alicui prodest, quantum ad præsertionem à rebus injustè tollendis. Septimum, quod nulli obest, sed alicui prodest, quantum ad præsertionem à morte corporali. Octavum, & ultimum est, quod nulli obest, sed alicui prodest, quantum ad præsertionem ab immunditiâ corporali.

15. Pro cuius faciliore captu, etsi in alieno choro pedem ponere aliquibus videatur, adducimus hîc ad litteram Seraphici Doctoris explanationem mendaciorum divisionis, quâ profunda Magistri mens apprimè illustratur. En tanti Magistri expressa eloquia: *Ad prædictorum intelligentiam est notandum, quod cum mendacium habeat pro formali, & complemento intentionem fallendi, secundum intentionem ipsius mentientis habet in specios diversificari.*

16. *Mentiens autem, aut intendit prodesse, aut delectare, aut ledere. Secundum quod intendit prodesse, est mendacium officiosum; secundum quod intendit delectare, est mendacium jocosum; & secundum quod intendit ledere, est mendacium perniciosum. Ledere autem potest aliquis dupliciter, vel damno temporali, & damno spirituali. Et si ladir damno temporali, hoc potest esse dupliciter. Aut simpliciter ladir, aut ita ladir unum, quod alteri prodest; & secundum hoc sunt tres differentia mendacii perniciosi.*

17. *Quarum una consistit in eo genero mendacii, quo quis mentitur in doctrinâ religionis; & hoc quidem facit ad nocumentum boni spiritualis,*

sci-

scilicet, fidei. Alia differentia consistit in hoc, ut mendacium simpliciter obfit. Tertia verò differentia in hoc, quod mendacium non simpliciter obest, sed alicui prodest, alicui obest. Si verò quis mentitur, ut delectet, sic est mendacium jocosum. Et hoc potest esse dupliciter. Aut ut delectet alterum; & sic est mendacium simpliciter jocosum: Aut ut delectet semetipsum in mentiendo; & sic est mendacium libidinosum. Si verò quis mentitur, ut prosit alteri; aut mentitur ut prosit in rebus; & sic est una differentia mendacii officiosi: Aut ut prosit in salute, & vitâ corporis; & sic est alia: Aut ut prosit in sanctitate, & castitate mentis; & sic est tertia. Hactenus Bonaventura.

18. Ex his deducit primò Magister, quòd in omnibus prædictis mendaciorum generibus attentè veniunt contemplandi gradus, quantum ad gravitatem, secundum quòd magis, vel minùs ad primi mendacii genus accedunt. Secundò subinfert, tria priora horum octo mendaciorum genera ad perniciosum; duo verò media ad jocosum; & tria tandem posteriora ad officiosum jure optimo revocari mendacium.

19. Sed dices: Quanvis quis non solùm proferat Christum Dominum non fecisse flagellum de funiculis, omnesque vendentes è templo ejecisse, summâ suâ profundè meditatâ patientiâ; verùm & simul crimine falso suum tentet taxare proximum, ex quo in mortis damnationem deveniat; reverà graviùs in hoc, quàm in illo delinquere videtur; sed primum pertinet erratum ad primum mendacii genus, & secundum ad secundum ordinatur: igitur primum mendacii genus non erit omnium gravissimum, cum secundum primum excedat.

20. Respondetur negando Consequentiam. Nam appositum mendacium, aliaque hujusmodi, non est summum in doctrinâ fidei, & religionis; sed dum quis ex certâ scientiâ, animo, aut malitia improbat veritatem, ut fidem catholicam bonosque mores evertat. Undè, cum in adducto mendacio id contingere non videatur, etsi ad primum mendacii ordinetur genus, non inde alia mendacia alterius speciei gravitate excedit. Et hæc de primâ distinctionis partis sufficiant.

21. PRO SECUNDÆ verò distinctionis partis discussione, secunda statuitur thesis: *Illud propriè dicitur mendacium, dum quis intentione fallendi dicit falsum.* Cujus probatio duntaxat desumitur quadam ex Augustini autoritate, differentiâque notabili adinventâ in litterâ textûs inter mentiri, & mendacium dicere.

Pri-

22. Primò probat intentum Magister, comite Augustino lib. contra Mendac. ad Consentium, cap. 12. dicenteque: *Mendacium est falsa significatio vocis cum intentione fallendi.* Ergo ut mendacium subsistat, necesse est, ut falsum proferatur, & cum intentione fallendi, ita, ut unum dicatur ore, & aliud sentiat corde. Hoc enim malum est proprium mentientis, aliud habere clausum in corde, & aliud promptum in linguâ.

23. Secundò probat Magister assumptum ex notabili exploratoque discrimine, inter mentiri, & mendacium dicere, etiam ab Augustino excogitato. Mentiri enim est loqui contra id, quod quis animo sentit, sive illud sit verum, sive falsum; sed mendacium dicere, est falsa significatio vocis cum intentione fallendi, ita ut unum dicatur ore, & aliud sentiat corde: ergo ex hoc aperto discrimine inter mentiri, & mendacium dicere, non incongruè deducitur, illud propriè esse mendacium, dum quis intentione fallendi dicit falsum.

24. Tertiò, in uberiorem asserti probationem subinfert Magister, quòd omnis, qui mendacium loquitur, mentitur; sed non omnis, qui mentitur, mendacium loquitur, quia quandoque verum est, quod loquitur ille, qui mentitur, & ita non dicit mendacium, quia non loquitur falsum: Similiter, etiam dum aliquis falsum loquitur, potest esse verax; sed mentitur, quia loquitur contra quod animo sentit, id est, voluntate fallendi: ergo si omnis, qui mendacium loquitur, mentitur; & non omnis, qui mentitur, mendacium loquitur, benè colligitur, illud propriè esse mendacium, dum quis intentione fallendi loquitur falsum.

25. Hanc suam præmunit doctrinam Magister autoritate D. August. in Enchir. cap. 18. sic venustè ad rem alloquentis: *Nemo sanè mentiens iudicandus est, qui dicit falsum quod putat verum; quia quantum in ipsa est, non fallit ipse, sed fallitur. Non ergò mendacii arguendus est, qui falsa incautus credit, ac pro veris habet. Potiusque è contrariò ille mentitur, qui dicit verum, quod putat falsum. Quantum enim ad animum ejus attinet, non verum dicit; quia non quod sentit dicit, quanvis verum inveniatur esse quod dicit. Nec ille liber est à mendacio, qui ore nesciens loquitur verum, sciens autem voluntate mentitur: ergo cum ex his Augustini verbis clarè omnibus innotescat, quòd omnis, qui mendacium loquitur, mentitur; & non omnis, qui mentitur, mendacium loquitur, facilè quidditas mendacii deprehenditur.*

26. His reverà excitatur hic Magister ad indagandum in litterâ textûs: *Si Judæus dicat Christum esse Deum, cum non ita sentiat animo,*

ULTIMUM

autrùm loquatur mendacium? Et respondet, Judæum tunc non loqui mendacium, etsi mentiri videatur; quia quanvis corde non credat verum esse quod loquitur; tamen, quia verum est quod loquitur, non dicit mendacium, eò quòd mendacium sit dum profertur falsum intentione fallendi: At tunc mentitur Judæus, quia loquitur contra mentem, quippè, contra id quod credit.

27. Sed oppones in descriptionem mendacii traditam ab Augustino: Sic mendacium descripsit Augustinus: *Falsa significatio vocis cum intentione fallendi; sed qui mentitur mendacio officioso, non intendit fallere, sed prodesse; & qui jocosè mentitur mendacio, similiter non intendit fallere, nisi se delectare: ergo quia hæc Augustini de mendacio descriptio non convenit omni mendacio; atque adeò ut insufficientis erit ab omnibus rejicienda.*

28. Responderetur ex Magistri doctrinâ negando Minorem, & Consequentiam. Quia etsi præfata mendacii descriptio principalius conveniat mendacio pernicioso; nihilominus officioso, & jocosè aliquomodò congruit mendacio. Nam ly verbum *fallendi* in diffinitione mendacii appositum ab Augustino, non solum importat decipere, sed etiam falsum dicere, quod reverà omni mendacio convenit. Falsum enim loqui exterius, quodammodò fallere est, dum quis id loquitur, quod potest alium ad falsitatem deducere, & deducendo ad falsitatem, ipsum fallere, & decipere; sicque descriptio Augustini de mendacio, uti congruentissima, ab omnibus excipitur, & commendatur. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficiant.

29. PRO TERTIÆ autem, & ultimæ distinctionis partis examine, tertia præfigitur thæsis: *Universaliter loquendo, omne mendacium est peccatum, unum tamen altero gravius.* Quam etiam probat Magister ostendendo mendacii gravitatem ex graduum gravitate in peccando, & alia his in ipsius explanationem adjiciendo.

30. Quòd ergò omne mendacium universaliter loquendo sit peccatum, probat primò Magister ex Augustino in Enchir. cap. 18. dicente: *Mihi videtur omne mendacium esse peccatum. Sed multum inter est quo animo, & de quibus rebus quisque mentiatur; sed ex eo quòd multum sit attendendum quo animo, & de quibus rebus quisque mentiatur, non solum cum Augustino probatur omne mendacium esse peccatum; verum & unum altero gravius: ergo.*

31. Secundò, eodem ex Augustino ibidem sic alloquente, probat intentum Magister: *Non enim sic peccat qui consulendi, ut qui noscendi voluntate mentitur, nec tantum nocet, qui viatorem mentiendo in di-*

ver-

verso itinere mittit, quantum qui viam vita mentiendo depravat; sed his verbis clarè ostendit Augustinus, & omne mendacium esse peccatum, & unum altero gravius, ipsiusque gravitatem ex graduum gravitate in peccando arrogari: ergo.

32. Tertiò: Quia mendacium suam sibi asciscit rationem peccati ex hoc, quòd homo illud loqui teneatur, quod animo gerit; sed non omnia, quæ in animo gerit homo, sunt in gravitate æqualia, sed alia magis, alia minùs gravitate pollent, ut ex se claret: ergo quanvis omne mendacium sit peccatum, tamen unum alio gravius censetur, juxta gravitatem rei, quam homo in animo gerit, & eam loqui tenetur.

33. Quartò, ampliùs suadet assumptum Magister: Verba non idèd sunt instituta, ut per ea homines invicem fallant; sed ut per ea in alterius notitiam suas cogitationes ferant; sed verbis uti ad fallaciam, sive contra eorum institutionem, est peccatum: ergo cùm in omni mendacio verbis utamur ad fallaciam, sive contra eorum institutionem, omne mendacium erit peccatum, & unum altero gravius, juxta gravitatem materiæ in quâ peccamus.

34. Quintò tandem suadet Magister: Etsi possumus alicui aliquandò prodesse mendacio, non indèd est putandum, ullum mendacium non esse peccatum: ergo quia omne mendacium est peccatum. Antecedens probat Magister: Possumus enim furando, & adulterando alicui prodesse; & tamen furari, & mœchari peccatum est: ergo licèt mendacio possumus alicui quandòque prodesse, non indèd est putandum, ullum mendacium non esse peccatum: ergo quia omne mendacium est peccatum; atque adèd juxta gravitatem materiæ in peccando, & unum esse altero gravius, meritò diffiteri non valet.

35. Subdit insuper consentaneè his primò Magister in litterâ, quòd estò omne mendacium sit peccatum, non tamen omne est mortale, sed illud solummodò quod fit ex malignitate, & perniciosum appellatur. De hoc etenim solo mendacio exponi videntur loca illa sacræ paginæ Psalm. 5. *Perdes omnes, qui loquuntur mendacium.* Et Sapientiæ cap. 1. *Os quod mentitur, occidit animam.* Ergo quanvis omne mendacium sit peccatum, non tamen omne uti lethale erit habendum; sed solummodò illud quod ex malignitate procedit, & perniciosum ab omnibus jure optimo vocitatur.

36. Secundò, non incongruè de sequelâ peccati, quæ est error, determinat hic Magister. Sustinet ergò, quòd errare in fide, sive in his, quæ ad nostram salutem conferunt, magnum, & enorme esse

pec-

peccatum, & timendum periculum: At errare tantum in rebus, quæ ad curiositatem pertinent, non esse peccatum, vel potiùs nimum atque levissimum esse, propugnat Magister.

37. Tertiò subjungit Magister, quòd licèt error maximâ curâ sit cavendus non solum in majoribus, verum & in minoribus rebus; non tamen consequitur, ut assiduè erret quisquis aliquid nescit, sed qui se existimat scire quod nescit; cùm sic falsum pro vero approbare videatur, quod erroris est proprium. Et quanvis illud universaliter requiratur ad omnem errorem, tamen multum refert in quibus erratur; nam in aliquibus errare, est periculosum; in aliis verò est melius errare, quam non errare, quia nonnullis errare quandòque profuit, sed in viâ pedum, non in viâ morum.

38. Postremò pro distinctionis calce sic ambigit Magister in litterâ: *An Jacob mentitus fuerit patri suo, dicens se esse Esau?* Cui breviter cum Augustino responder Magister in textu, quòd non fuit mendacium, sed mysterium illud dictum Jacob. Hæc sunt expressa Augustini verba in Genes. cap. 27. *Quod Jacob matre fecit authore, ut falleret patrem, si diligenter attendatur, videtur non esse mendacium, sed mysterium. Intendebat enim matri obedire, quæ per Spiritum novebat mysterium. Et idèd propter familiare consilium Spiritus Sancti, quod mater acceperat, à mendacio excusatur Jacob.* Hactenus Augustinus.

39. Sed oppones primò in Augustinum: Jacob in his quæ protulit, falsum dixit cum intentione fallendi patrem suum Isaac; sed illud propriè est mendacium, dum quis intentione fallendi dicit falsum: ergo videtur quòd Jacob simpliciter fuerit mentitus. Major probatur: Dum Jacob ad patrem suum loquebatur, sanè intendebat significare quòd ipse esset Esau, ut verba Sacræ Scripturæ sonant; sed reverà Jacob non erat Esau: ergo quia falsum dixit cum intentione fallendi patrem suum Isaac; ac proindè Jacob simpliciter fuit mentitus.

40. Respondetur pro Augustino negando Majorem, ejusque probationem. Quia Jacob non intendebat dicere se esse Esau quantum ad proprietatem personæ, sed quantum ad dignitatem progenituræ, & benedictionis, quam sibi à Deo vendicaverat. Unde à mendacio excusatur Jacob, & quantum ad id, quod verbo dixit, & quantum ad id, quod factò fuit operatus, eò quòd verbo dixerit, & factò simulaverit se esse Esau. Primò enim excusatur quantum ad id, quod protulit verbo, quia non intendebat patrem fallere, sed dirigere. Secundò, similiter excusatur quantum ad id, quod factò

Tom. III.

Vv

fuit

fuit operatus, quia factum illud figuram præferebat futurorum, juxta ineluctabilem sacræ paginæ auctoritatem, sanctitatem Jacob commendantem, dicentemque, eum fuisse virum simplicem, non dolosum.

41. Oppones secundò in ipsum Augustinum: Si Jacob simpliciter non foret mentitus, dum dixit patri suo se esse Esau filium suum, maximè ob familiare Spiritus Sancti consilium, quod Rebecca mater sua acceperat, ipsiusque speciale erga filium suum præceptum; sed mendacium ita censetur ex natura suâ malum, ut nec per se, nec per dispensationem aliquam valeat fieri bonum: igitur Jacob nec arcano Spiritus Sancti consilio, nec arctato Rebecca mandato potuit à mendacio excusari.

42. Respondetur ex Augustini, ipsiusque Magistri doctrinâ negando instantiæ suppositum. Quia Jacob in his quæ patri suo protulit, nec mendacium perpetravit, nec simpliciter fuit mentitus. Nam estò unum prætenderet, aliud tamen præfigurabat; & Spiritus Sanctus illud, quod repræsentabatur, principaliter intendebat, & Rebecca imperans, & Jacob obediens. Quamobrem, cum nullum ibi à Jacob fuerit commissum mendacium, instantia non urget de Spiritus Sancti dispensatione mendacii, & salubri Rebecca erga filium suum mandato. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte satis superque sint dicta.

QUÆSTIONES.

43. **Q**uæstio 1. An, & quomodò amphibologia sit prohibita? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 2. 2. q. 109. art. 1. Cajetan. 2. 2. q. 89. art. 7. Sotus de Just. lib. 8. quæst. 1. art. 7. Sylvius 2. 2. q. 89. art. 3. Prado tom. 2. cap. 32. q. 4. §. 2. Raphaela Torre 2. 2. tom. 2. q. 98. dub. 3. disp. 4. Ledesma tom. 2. Summ. tract. 8. cap. 24. Bañez 2. 2. q. 69. art. 2. Candidus disquis. 26. art. 3. dub. 1. Anton. à Spiritu Sanct. lib. Consult. variar. consult. 23.

44. Ex Subtili Scholâ Scotus in 3. dist. 39. q. unic. Arbiol de Fide, tom. 1. disp. 4. art. 1. Sendin tract. 7. contron. 5. sect. 2. §. 1. Mestrius disp. 11. q. 9. art. 1. num. 174. Castillo de Velasco tract. de Fide, disp. 4. q. 3. Villalobos tom. 2. tract. 36. de Juram. discul. 6. Corduba in Summ. q. 65. Rodriges tom. 1. Summ. cap. 29. conclus. 4.

45. Ex Scholâ Eximiâ Suarez tom. 2. de Relig. tract. 5. lib. 3. cap. 11. Palao disp. 1. de Juram. punct. 7. Sanchez lib. 3. cap. 7. num. 1. Lessius lib. 2. cap. 42. dub. 9. Valentia 2. 2. disp. 5. q. 3. punct. 2. Coninch de Fide, disp. 10. dub. 3. conclus. 1. Raynaud. in Apolog. pro Lessio. Lugo

de Fide, disp. 4. sect. 5. Ripalda de Fide, disp. 4. num. 68. Dicastillo tom. 1. tract. de Juram. disp. 2. dub. 12. §. 1. Carleton tom. 2. disp. 24. sect. 1. & seqq. Filliucius tom. 2. tract. 25. cap. 1. q. 1. & seqq. Gordonus tom. 6. q. 6. cap. 7. num. 21. Honoratus Fabri tom. 1. cap. 38.

46. Ex Aliis Malletus tom. 2. pag. 40. Leander tom. 2. disp. 45. §. 2. q. 9. Trullench lib. 2. cap. 1. dub. 15. num. 13. Bonæspei tract. 2. de Fide, disp. 2. dub. 3. Verde q. 11. num. 529. Bonacina disp. 4. q. 1. punct. 12. Bassæus verb. Restrictio mentis, num. 1. & seqq. Diana p. 3. tract. 6. resol. 30. Thom. Hurtado p. 2. tract. 7. cap. 4. §. 1. Lorca de Fide, disp. 9. memb. 2. & seqq.

47. Quæstio 2. An omne mendacium sit peccatum, & quale? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 2. 2. q. 110. art. 4. & in 3. dist. 38. q. 1. art. 4. Camerarius tom. 2. q. 110. art. 3. Prado tom. 2. cap. 32. q. 4. §. 4. Bancel. tom. 2. verb. Mendacium, q. 1. & seqq. Nicolai in 3. dist. 38. q. 1. art. 3. Rayner, de Pisis tom. 2. verb. Mend. cap. 1. & seqq.

48. Ex Subtili Scholâ Scotus in 3. dist. 38. q. 1. Mestrius disp. 11. q. 9. art. 1. Lanterius de Fide, disp. 11. differ. 1. propos. unic. Herincx p. 3. tract. 2. disp. 10. q. 4. Cavellus in Schol. in 3. dist. 38. q. unic. Aquila in 3. dist. 38. q. 1. Mairon in 3. dist. 38. q. 1. Bordonus tom. 1. cap. 8. num. 175. Marchant tom. 2. tract. 9. tit. 3. q. 1. & seqq. Castillent. in Polyant. Seraph. verb. Mendac. num. 1. & seqq. Portellus verb. Mendacium, num. 1. & seqq.

49. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 1. 2. q. 100. disp. 1. cap. 1. & seqq. Vazq. 1. 2. disp. 68. & 69. cap. 1. & seqq. Giballinus tom. 1. lib. 3. cap. 3. consecr. 4. Delrio lib. 5. Disquis. Magic. sect. 5. Gordonus tom. 2. q. 11. cap. 11. num. 39. Fagundez tom. 2. lib. 8. cap. 5.

50. Ex aliis D. Bonaventura in 3. dist. 38. art. 1. q. 3. Alensis 2. p. q. 139. memb. 2. 3. & 4. & 5. p. q. 37. memb. 5. Gabriel in 3. dist. 38. q. 1. Aureolus in 3. dist. 38. q. 1. Caramuel tom. 1. Theolog. regul. præcep. 8. num. 125. Estius in 3. dist. 38. §. 1. & seqq. Balthaf. Conradus lib. 1. cap. 1. & seqq.

51. Quæstio 3. An, & quæ sit divisio mendacii? De quò hic q. 2.

52. Quæstio 4. An omne mendacium sit mortale viris perfectis? De quò hic q. 2.

53. Quæstio 5. An esse falsum sit essenziale omni mendacio? De quò hic q. 2.

54. Quæstio 6. An liceat alicui mentiri pro alterius vitæ temporalis conservatione? De quò hic q. 2.

55. Quæstio 7. An, sicut fas est homini verum aliquandò tace-

re; sic liceat ipsi aliquandò falsum proferre? De quò *hic q. 2.*

56. Quæstio 8. An octo tantùm sint mendaciorum genera? De quò *hic q. 2.*

57. Quæstio 9. An sit proprium mentientis, aliud habere clausum in corde, & aliud promptum in lingua? De quò *hic q. 1. & 2.*

58. Quæstio 10. An omnis qui mentitur, mendacium dicat? De quò *hic q. 1. & 2.*

59. Quæstio 11. An de omni mendacio sit exponendum illud *Psal. 5. Perdes omnes, qui loquuntur mendacium?* De quò *hic q. 1. & 2.*

DE PERJURIO.

DISTINCTIONIS TRICESIMÆNONÆ SYNOPSIS.

*Qui juramentis mendacia dicta tuetur,
Is perjurio animam polluit ore suam.*

Sic incipit: *Nunc de perjurio videamus.*

Sic terminat: *Et suam.*

1. **C**onnequitur hæc distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de omni mendaciorum genere; sed in præsentî determinat de perjurio, quod est mendacium juramento firmatum: igitur hæc distinctiones non incongruè sonare videntur.

2. Consequentia probatur: Non exactè intenderet Magister de omni mendaciorum genere differere, si de perjurio, sive mendacio juramento firmato non ageret; sed Magister in superiori distinctione intendit differere de omni mendaciorum genere: ergo dùm in præsentî de perjurio, sive mendacio juramento firmato determinat, non solum de omni mendaciorum genere agere, verùm totam mendaciorum telam suo subtili acumine texere, videtur.

3. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ declarat Magister, quid sit perjurium. In secundâ verò statuit, qualiter jurare non semper censeatur illicitum. In tertiâ autem, & ultimâ tenet, quòd perfectis viris jurare per creaturas quandòque sit licitum.

PRO

4. **PRO PRIMÆ** igitur distinctionis partis enodatione, primum proponitur theorema: *Etsi omne mendacium juramento firmatum sit perjurium, non tamen omne perjurium est mendacium.* Quod succinctè quoad utramque theorematis partem probat Magister in litterâ.

5. Primò, quantum ad primam partem sic suum suadet intentum Magister: ita passim ab omnibus diffinitur perjurium: Mendacium juramento firmatum; sed hæc diffinitio omni consonat perjurio, ut sedulò lustrantibus præfatam diffinitionem constabit: igitur omne mendacium juramento firmatum est perjurium.

6. Secundò, quoad secundam partem, nempe, quòd omne perjurium non sit mendacium, etiam probat Magister, dùm tres perjurii statuit differentias in litterâ. Quarum prima est, dùm aliquis scienter aliquid falsum firmat juramento, animo fallendi, quod tamen putat esse falsum. Secunda est, dùm aliquis temerè firmat aliquid falsum juramento, quod tamen putat esse verum. Hæc reverà geminæ pejerandi differentia nunquam possunt sine mendacio operari.

7. Tertia perjurii differentia est, dùm aliquis firmat aliquid verum juramento, quod tamen putat esse falsum. Hic etenim perjurandi modus fit sine mendacio, cum ibi non juretur falsum; non tamen est immunis à peccato, eò quòd non sit apposita debita jurandi cautela, quippè, ut bene discutiatur, res super quam quis jurare præsumit: igitur non omne perjurium est mendacium, etsi omne mendacium juramento firmatum sit perjurium.

8. Præfatam Magistri doctrinam suâ ad longum præmunis auctoritate August. lib. de Verbo Apòst. serm. 28. dicente: *Homines falsum jurant, vel cum fallunt, vel cum falluntur; aut putat homo verum esse quod falsum est, & temerè jurat; aut scit, vel putat falsum esse, & tamen pro vero jurat, & nihilominus cum scelere jurat. Ille autem qui existimans verum quod falsum est, jurat, non videtur perjurus; quia non est mens ejus rea; & ideo nec lingua. Imò mens ejus rea est, dùm jurare præsumit, quod perspicuè verum non deprehendit:* igitur his tribus perjurii modis clarè ostendit Augustinus, quòd etsi omne mendacium juramento firmatum sit perjurium, non tamen omne perjurium sit mendacium.

9. Sed, ut magis perspicua hæc doctrina appareat, in illam sic primò objicit Magister: Satis pro comperto habetur, quòd non pejeret, qui verum, quod falsum existimat, juramento firmat, quia verum jurat, & etiam verbis non abutitur, eò quòd illud juret, quod significat: ergo quia non omne mendacium etiam juramento firmatum est perjurium.

Ref-